

BAJAI FÜGGETLEN ÚJSÁG

POLITIKAI HETILAP

A bajai függetlenségi és 48-as párt hivatalos közlönye.

Megjelenik minden szombaton.

Szerkesztőség: Szt.-István-tér 11.

Kiadó: ifj. Wagner Antal
könyvkereskedő.

Felelős szerkesztő:

Dr. Szirmai Vidor
ügyvéd.

Főszerkesztő:

Dr. Rajk Aladár
orsz. képvis.

Főmunkatársak:

Dr. Nyiraty János
Dr. Valentin Emil

Előfizetési árak:

Egész évre 6 kor. Fél évre 3
kor. Negyed évre 1.50. Egyes
szám ára 12 fillér.

Márczius 15.

Szabadság, testvériség, egyenlőség! Egy emberöltőnél hosszabb idő telt el azóta, hogy a főváros utcáin, a tömeg ajkán elhangzott az elmuló század harmas jelszava.

A tavaszi szellő, mely kibontotta a fák rügyeit, virágot csókolt a kopár mező talajára, szárnyára vette a harmas jelszót, és szerte hordozta a hazában mindenütt. Behangzott a paloták termeibe, be a kunyhók sötét üregébe, mint a megváltást és áhitatot hirdető husvéti harang. Leesett a rab kezéről a lánc, elolvadt az ellenség szívében a gyűlölet durva kérge, gazdag magához emelte a szegényt, a nemes az alacsony származásu pórt. Egyenlő lett a harmas bércek és négy folyó földét lakó nép jogban, szabadságban és szeretetben.

Nem tett többé különbséget Magyarország lakosai között sem vallás, sem nemzetiség, sem származás, mindnyájunknak közös kincsül adta e nap az emberi élet legdrágább javát, melyért hősök küzdöttek és mártírok haltak el: a szabadságot.

Közös kincse lett e napon nemzetünknek a szabadság, melyet eddig elnyomott a zsarnokság és erőszak és az elérhetet-

lennek hitt ideal csillagszerte ragyogott áldó fényével e hon felett, a hol előbb a halál és pusztulás képe lengett.

De ne tépjük fel a visszaemlékezés ez örömtől édes napján a már-már behegedt sebet. Ne mondjuk el azt a történetet, amely századok folyamának kitöltésére alkalmas dicsőségének fényével sem tudja áttörni a gyász és a nagy nemzeti fájdalom ama sötétségét, mely szívünkre borul ott a Maros mentén, kopár mező ölében elterülő magyar Golgotha földjén, ama nagy sírnál, melyet szívében fájdalommal, szemében gyász könnyével egy nemzet vesz körül. Ne mondjuk el a két hosszú évtized szenvedéseit, ne ujítsuk fel ama gyötrelmet, amelyet az ifjabb nemzedek csak öszülő atyáinak ajkairól ösmer, mint egy zsarnok kor regéjét.

Az Ige, az Eszme győzött és törhetlen maradt, átszármazva reánk szent örökségül a nagy zivatarból.

Szabadság, egyenlőség, testvériség tündökölt ma ötvenhat éve nemzetünk egén. A nemzet géniuszának láthatatlan ujjá írta oda e harmas jelszó alá: in hoc signo vinces! Ma is ott ragyog az égen vérrel írva a martyromság könnyeivel kirakva és jaj lenne nekünk, ha nem tudnók onnan leolvasni, hogy csak e jelben győzhetünk, mert nemzetünk-

nek csak addig van létjoga, míg e harmas jelszóhoz hű marad.

Ne feledkezzünk meg azért soha sem 1848. márczius 15-ikének szent hagyományairól. Mert ha hűtlenné lennénk a szabadsághoz, ha megtagadnók az egyenlőséget, ha kiirtanók szívünkben a testvériséget, mely egyenlő szeretettel öleli a nemzet anyai keblére e haza minden fiát, a demokrácia e nagy elvét, akkor kinyílnának a sirok, ahol az eszmék vértanui nyugszanak, újra megelevenednének a hősök porladozó csontjai, megjelenének előttünk a hősök és mártírok, leátkozni bennünket elaljasodásunkért és erkölcsi hitványosságunkért.

Nem lehetünk azért hűtlenné e nagy nap emlékéhez, nem kisebbedhetik szeretetünk ahhoz a drága kincshez, melyet a nap hősei szent örökségül reánk hagytak.

Nekünk kötelességünk befejezni a szabadság, egyenlőség, testvériség ama fényes templomát, mely e napon kezdett épülni és végrehajtani a nemzeti megváltást ama nagy munkáját, melynek áldó hatását ötvenhat év előtt először e napon éreztük.

A szabadság legyen nemzeti kincsünk és erkölcsi tőkénk, ennek teremtő sugara világítson le a nép legalsó rétegébe, nemesítse azt meg és világosítsa fel ér-

TÁRCA.

Márczius 15.

— A nagy úr és a nép. —

Szólta a nagy úr, bús idők születtje:

— És megrendült a nép zord szavára —

»Hullj előttem le a porba, földre,

S a korbácsot csókold hitvány, gyáva,

Urad vagyok, parancsolód néked,

És uradat rettegjed és féljed!»

S porba hullt a nép a parancsszóra,

S mint a féreg épp úgy csúszott-mászott,

Kincseit a nagy úr elé hordta,

És útjára szórta a virágot . . .

S oh jaj! ő azt kéjelegve nézte,

Mint görnyed a rabigába népe.

Szólta ismét a bús idők születtje:

— S megrendült az ég és föld szavára,

»Tested, mint rab, láncimat nyögte,

Ámde van még a lelkednek álma,

Viseld béklőit nagy hatalmamnak:

Törvényt szabok minden gondolatnak.»

S tetszhalott lőn — szárnyszegzett a lélek,

Megdermedt a gondolat, az eszme,

Az isteni szikra nem tört égnek,
Szunnyadozott hamv közé keverve,
És a nagy úr kéjelegve látta:
Az ember már nem Isten képmása.

Virradt egy nap; — ekkor a nép szóla:

— És nagy vala szava mennydörgése —

»Légy szabad te megkínzott rabszolga,

Szünjék meg bús láncaid csörgése!»

S midőn a nap fel az égre hágott:

Szabad népre szálltak a sugárok.

Lehulltak a nehéz rabbilincsek,

Az anyag már élte szabadságát,

Ám kivájni kelle még a kincset:

Az eszmék a napvilágot várták,

S ime a nép mennydörgő szavára:

Lepattant a sajtó bilincszára.

Joachim Ágoston.

Szemtanu följegyzése 1848. márczius 15-ikéről.

Székel József, az 1848-iki márcziusi napok egyik szemtanuja, ki 1848-ban a mérnöki egyetem hallgatója volt, s majd mint tüzérhadnagy végigharcolta Világosig a szabadságharcot s azután mint tagosító mérnök Deésen működött, érdekesen írta le az 1848.

márczius 15-iki budapesti eseményeket a következőkben:

1848. márczius 15-ike szerda nap volt, ködös, borus idő; reggeli 7 óra tájt mentem fel a mérnöki egyetemre, az előadásokra; látom a Kigyó-utca szegletén Sükeit, a szép tehetségű író másodmagával, hogy egy nyomtatványnak a falra való felragasztásával bajlódik; Sükeit jól ismerve, hozzá megyek s mivel sokkal törpébb volt nálamnál, a fején keresztül nyultam és a már jól megcsirizelt papirost odanyomtam a falhoz; körülbelül ez volt írva a nyomtatványra:

»Testvéreim! A pillanat, melyet élünk, komolyabb teendőkre szólít fel bennünket. Európa minden népe halad és boldogul: haladunk és boldogulunk kell nekünk is, követeljük jogainkat, melyeket tőlünk megtagadtak és kívánjuk, hogy azok mindenkivel közösek legyenek; kívánjuk a sajtószabadságot, a cenzura azonnali eltörlését és felelős minisztériumot Budapesten, évenkénti országgyűlést Pesten és pedig rögtön« stb.

S amikor ezen falragasztási műtétet elvégeztük, már körül voltunk állva, úgy, hogy alig tudtuk magunkat keresztül törni, hogy az egyre növekedő tömegeből kivergődjünk. Bementem Sükeivel a *Pilvax*-kávéházba. (E kávéházat bérlőjéről hívták így, az Uri-utca-

zéseiben. Legyen a szabadság áldó nap, melynek nyomában új élet fakad, virág hajt és jutalmazó gyümölcs terem. Ne féljünk e nap fényétől, annak ragyogása ne égesse szemünket, teremtő erő az. A szabadság, mint életerő hassa át minden nemzeti intézményünket. A szabadság nagy elvének kifejezője legyen a törvény, ne pedig bilincs a nemzeti akarat helyén.

Ne hallgassunk azért azok szavára, a kik azt hirdetik, hogy ember és ember között különbség van, különbség a jogokra, különbség a kötelességekre nézve. Félre azokkal az álprófétákkal, a kik a mult hagyományának tiszteletben tartása és kegyeletes megóvása ürügye alatt, válaszfalakat akarnak huzni a társadalomban, kik azt hirdetik, hogy lehet nagyobb kitüntetés is, mint megérdemelni az ember és polgár nevet.

Ne feledjük azért el azt, hogy a szabadság és egyenlőség csak holt kincsek, ha beléjük életet nem lehel a szeretet, a testvériség.

Szabadság, egyenlőség magokban tehetetlenek, a nyomor egyetlen könyvét is letörölni a társadalom fájó sebeiről, ha a testvériség alapja: a szeretet hiányzik. Csak akkor lehet a nemzet szabad és az egyén a társadalomban egyenlő, ha a század evangéliuma élő valóvá lesz, mert csak az képes egyedül összefűzni a haza minden fiát egy nagy testvéri közösségbe.

A létért való harc gyötrő sejtelmé szivünkben az örömet elnyomni készül. És éppen ezért e nap visszaemlékezései adják meg az önbizalmat a létért való harc diadalmos kimeneteléhez. És jöjjön bármi is, nemzetünk zászlaján e harcban más jelige nem lehet, mint szabadság, testvériség és egyenlőség. E jelenben fogunk győzni, vagy ha elbukunk:

e szavak fogják hirdetni, hogy feltámadunk, mert minden hatalomnál e földön erősebb az Ige, az Eszme!

Közgyűlés.

— 1904. március hó 8-án. —

Az ujdonsült kormánypárti politikai lap szerkesztője Horovitz Gusztáv collegánk nagyon csodálkozott a mai közgyűlés után. Mint szabadkai ember szokva lehet ahhoz, hogy sikkasztás és járulékaikról tárgyaljanak a magyar és bunyevác nyelvben található goromba szókincsekkel; lármát, zajt, tombolást és több ilyen érdekes dolgot vélt szemei előtt felvonulva látni és hallani; holott ime azt tapasztalhatta, hogy a bajai közgyűlés néha egészen síma parquette, ahol nem gorombaságokkal, hanem első sorban érvekkel és eszmékkel állnak elő, ahol tehát szükségtelen gorombasággal könnyen elbotolhatik bárki. No, de megvígasztaljuk a mi tisztelt collegánkat, hogy ez nem mindig volt így s nem is lesz, mert ha azt találnánk, hogy valamely javaslat sérti a város vagy az ország érdekét, bizony mondom, hogy nagy viharokat is fog látni.

A helyzetet ismerik már a külső jelekből, megítélhették, hogy ma nem lesz úgynevezett érdekes közgyűlés.

Erdélyi Gyula bátyánk diadalmos arcokkal osztogatja ki mindjárt az ülés elején a Drescher Gyula nevére kiállított szavazó lapokat az ellenzéki városatyáknak, mintha csak mondaná, hogy: „most beszélj pupák.” Most van elég szavazó cédula, jegyzi meg nagy csöndesen az öreg Benczák, de ha nem paktumos választás volna, akkor nem kapna az ellenzék cédulát. Meg is fogjuk még egyszer azt is fellebezni, szólt rá Alföldi Béla.

Az ellenzék egyik nagy ágyuja, dr. Nyiraty János nincs jelen; épúgy az öreg kuruc, Bajai Péter, hát itt túlságos dörgés és villámlás nem lesz. Valentin Vojnits apátplebánossal jön együtt tréfásan beszélgetve, nem jegyez semmit. Mosolyra derülnek az arcok mindkét oldalon és barátságosan diskurálnak. Csupán Szabó Samu barátunk arca egyformán komoly mindig: ő leginkább penziós és halottas ügyeket szokott referálni, elsiratja őket, mint az anya csecsemőit, neki hát mindegy akár víg, akár komoly a közgyűlés képe, ő mindig meghatott.

Mint tehát előre látható is volt a felszóllalásokat a nyugodtság, higgadtság és tárgyilagosság jellemezte egy kis humorral vegyítve. Weidinger Dezső a törvényhatósági bizottság ezen elsőrangú gazdasági szónoka kétszer szólalt fel talpraesetten. Először a polgármesteri jelentésnél kifogásolta, hogy abban az foglaltatik, hogy az állategészségügy rendben van. Vagy rendben van, vagy nincs. Ha rendben van, akkor minek van vesztegár alatt a város, ha pedig nincs rendben, akkor minek jelentik, hogy rendben van? Főfőrendcsináló Scheibnerem eredj és nézd meg, hogy mi ennek az oka — mond a főispán — és referáld el még az ülés tartama alatt. El is ment gondolva, hogy talán elfoghatja a lódoctort, de mivel ez biciklin szokott járni, a lélekszakadva futó városi hajdúk nem tudták előkeríteni és így a Weidinger által adott problema ez ideig megfejtetlen az emberiség előtt.

Élénk derűtséget keltett továbbá Weidingernek azon megjegyzése, hogy az idő kereke gyorsabb, mint a bajai közigazgatás keze, így történt például az, hogy míg a városi tanács egy góré

ban volt, melyet ma Koronaherceg-utcának neveznek.) Itt szokott akkor a pesti fiatalság gyülekezni. Itt hallottam, hogy a proklamációt Jókai írta. Ő maga is személyesen ott volt, kivüle jelen voltak még: *Petőfi, Vasvári, Degré, Lisznyai* és sokan. Láttam, hogy itt valami nagy dolog van készülöben, de mivel sem orvosok, sem mérnökök, sem jogászok nem voltak, kedvetlenül fölmentem az egyetemre a geometriai előadásokra. Tanárunk, *Peczval*, igen szigorú ember volt; az osztályba való belépésekor szokta rendszeresen felolvasni a katalógust, s minthogy még egy absentiam sem volt s nem is akartam, hogy legyen, nem volt mit tenni, mint a legnagyobb keserűséggel, bánattal és kíváncsisággal felmenni az osztályba és szokott helyemet, az első padban, éppen a tanárral szemben, elfoglalni és figyelni. Az előadás a legnagyobb csendben folyt, amidőn úgy kilenc óra felé a folyosón roppant láрма támadt és abban a percben az ajtó kicsapódik és belép *Petőfi*. Az összes orvosnövendékek utána tódultak be, úgy, hogy zsúfolva voltunk; s ez mind egy pillanat alatt történt. *Petőfi* éppen a tanár mellé állott a katedrára komolyan és egészen exaltálva (különben én igen sokat voltam *Petőfi*vel, de őt nevetni soha sem láttam.) A tanár kissé félre állott és ekkor *Petőfi* egyszerre, mint egy menydörgés, elkezdte szavalni a »Talpra magyar«-t, melynek minden versszakára elkiáltottuk vele, hogy esküszünk, de ez a kiabálás, éljenzés oly erős volt, hogy azon csodálkoztam, miképpen maradhatott a falon a fekete számolóábra, amely tele volt

számítási levezetésekkel, hogy le nem hullott. Mikor *Petőfi* Nemzeti dal-át elszavalta, azt kiáltotta hozzánk: »Utánam fiuk« és azonnal indult is ki, mi pedig utána; mikor már kiértem a mérnöki egyetemterre (a mérnöki egyetem akkor a franciskánusok kertjében egy kis emeletes szobában volt; ott, ahol most a Ferenc-rendiek bazára van), akkor már az a kis tér zsúfolásig tele volt néppel.

A Pilvaxból az ifjuság először az orvosi egyetemre ment, onnét jöttek a mérnöki egyetemre és most mentünk a jogászokhoz. De itt már bajosabban ment a dolog, mert a földszintet és két emeletet összejárni nem lehetett hanem kiabáltunk és arra mind kijöttünk. Azonban egyik tanár jogáshallgatóit kimeneni nem engedte és kinyilatkoztatta, hogy előadását félbe nem szakítja; de biz az ijesztés nem ért semmit; ott hagyták mindnyájan a faképnél és lejöttek az Egyetem-terre. Hasonlítottunk a méhekhez, mikor rajt eresztenek, donktunk, zugtunk, de a történetekről és a még történendőkről még tájékoztató fogalmunk sem volt. Az Egyetem-teren újból elszavalta *Petőfi* a »Talpra magyar« harmadszor. Ezután beszélt Jókai s minden szava lángolt, gyujtott. Utána még *Vidats* János tartott beszédet.

Az eső is már javában hullott és dél is közelgett, a tömeg nemhogy apadt, hanem inkább szaporodott, úgy, hogy csaknem egy órai idő kellett, míg a jogászok egyetemétől a Hatvani-utca közepéig keresztül tudtam magam fűrni. Ott volt a *Landerer* és *Hekenast* nyomdája. Midőn én oda érkeztem, *Petőfi*, *Jókai*,

Vasvári, *Sükei* a sajtót már lefoglalták és a német betűszedők vivát kiabálások között szedték a »Nemzeti dal«-t és még azt, hogy »Mit kíván a nemzet?«.

Amíg e betűszedések és nyomtatások történtek, beszéltek többen. Igy pl. *Vasvári*: »A pápa volt az első — mondá — aki meggyújtotta a röppentyűt és ezek elpotyogtak végig az egész Európán; megkezdődött Szicíliában, hogy folytassák Franciaországban, Ausztriában és Pesten; nem kell többé cenzura, nem kell pap, hogy egy harmadik vigye imádságunkat az Istenhez, ezután közvetlen szólunk az Urral«. Megjegyzem, hogy a papokra azért haragudott, mert *Körmöczy* volt a pecsovicsok igen híres szónoka, kivel később is igen sok bajunk volt.

De ki tudná azt elmondani mind, ami itt történt és amit itt látott, hallott és érzett az ember.

Beszélt *Degré*, *Egressy* Gábor, *Jókai*. »Le az esernyőkkel uraim, — mondá — mert aki a kalapját félti, az félti az életét is, aki a ruháját félti, az félti a bőrét is« és az esernyőket erre mind leeresztették, pedig ugyancsak szakadt az eső.

Ekkor a franciskánusok templom-tornyában megkondult a harang, valószínűleg isteni tiszteletre. Fölkiáltott *Sükei*: »Uraim, most húzzák a lélekharangot, hogy temessük el a cenzurát, kívánjunk nekik örök nyugodalmat«.

Ekkorra már elkészültek a nyomtatványok és marokkal szórták ki az ablakokon a publikumnak.

kijavítása tárgyában határozott. addig a göré összedőlt. Czérnay Imrének annyi elnökségi hivatala van, hogy gyerekjáték már neki egy-két beszédet elmondani, sikerült is neki az öreg honvédek részére az előirányozottnál valamivel nagyobb segílyt elérni. Reitmann Ferencz szűzbeszéde is elérte célját, mert a halászatot nem suba alatt, hanem nyilvános árverésen fogják kiadni.

Érdekes volt meghallgatni dr. Valentin Emilt. A mily tüzzel, szónoki hévvel szokott beszélni ez az erős debatterünk, más alkalommal, oly nyugodt, hideg elegantiával beszélt ma; dr. Fehér János azt mondotta róla, hogy ma a változatos kedveért egy szellemi tornát rendezett.

Először kifogásolta, hogy a kertmunkás iskola megnyitói ünnepélyén volt sok méltóságos, nagyságos és tekintetes úr, de annál kevesebb pógár. Jogi vitába bocsátkozott továbbá Gellért Emil ovadéka tárgyában. Ehhez a tárgyhöz a kormánypárt részéről dr. Bernhardt János tiszti főorvos is fölszólalt és kijelentette, hogy ő ezt a jogkérdést egész könnyűnek találja. Dr. Valentin válaszában megmagyarázta neki, hogy a kérdés nem olyan könnyű, mint a laikus látja. Igaza is volt, mert például ha a vásártéren egy vastag akácfát lát Allaga Ottó, azt gondolja róla, hogy jó volna szőlőkarónak, ugyanazon fánál Wiesel Sándor azt vizsgálná, hogy hány öl fa jönne ki belőle. Tiprovácz Péter azt gondolná, hogy ha az csinos jege nyefa volna, mennyit érne; Jorgovits Szvetozár felosztaná oszlopoknak, míg a sétáló azt gondolná róla, hogy milyen jól lehet az árnyékában megpihenni; más képen lát valamit egy jogász, mint egy orvos. Részletes tudósításunk következő:

1. Polgármester időszaki jelentése a közigazgatás állapotáról. — Dr. Valentin kifogásolja, hogy az állami kertmunkás iskola megnyitási ünnepélye nem volt kellőleg meghirdetve s minthogy ennek célja az intenzívebb gazdasági fejlődés előmozdítása, nemcsak a méltóságos és nagyságos uraknak, hanem a kisgazdáknak is lehetővé kellett volna tenni a megjelenést. Weidinger Dezső kifogásolja, hogy a jelentésben az foglaltatik, hogy az állategészségügy jól áll s nincs semmi vész, ha nincs vész, akkor minek van vesztegár alatt a város, ha pedig van vész akkor ne jelentsek, hogy nincs betegség. Az elnöklő főispán elküldte a rendőrkapitányt a tényálladék precíz megállapítására, azonban az egész közgyűlés elfelejtette tőle megkérdeni, hogy miként is áll a dolog. Czérnay Imre az elhunyt bizottsági tagok gyászjelentése tárgyában intézett kérdést a polgármesterhez. Dr. Hegedűs Aladár polgármester válasza után a közgyűlés a jelentést tudomásul vette.

2. A nagym. m. kir. Belügyministeriumnak leirata az 1902. évi zárszámadások jóváhagyása tárgyában. — A miniszter a zárszámadásokat észrevétel nélkül jóváhagyta.

3. Ugyanannak leirata Schvarz F. hitelezői javára árvtári kezelés alatt volt és a tartalékalapba beutalványozott 5959 K 63 f. és jár. iránt néh. Schvarz Gyula örökösei részéről támasztott követelés tárgyában. — A jogügyi bizottsághoz utasítottatott.

4. Heves vármegye közönségének átirata az állításköteles kor betöltése előtt való nőszület tilalmazó 1889. évi VI. t.-c. 50. §-ának törlése tárgyában a képviselőházhoz intézett felterjesztésének pártolása iránt. — Hasonló szellemű felirattal pártoltatik.

5. Abauj-Torna vármegye közönségének átirata a lótenyésztés ügyében a kis-tenyésztők érdekeinek előmozdítása végett a nagym. földművelésügyi m. kir. miniszter úrhoz intézett felterjesztésének pártolása iránt. — Szintén pártoltatik.

6. Esztergom vármegye közönségének átirata a 7 éven felüli elhagyott gyermekek gondozási költségeinek az országos betegápolási alap terhére leendő átvétele tárgyában a képviselőházhoz intézett felterjesztésének pártolása iránt. — A felterjesztés pártoltatik.

7. Budapest székesfőváros közönségének

átirata az építő iparosok követeléseinek, valamint a náluk alkalmazott munkások béreinek biztosítására vonatkozó törvény előkészítése tárgyában a nagym. kereskedelemügyi és igazságügyi miniszter urakhoz intézett felterjesztésnek pártolása iránt. — Pártoltatik.

8. Árvaszéki elnökhelyettesnek kijelölése. — Szücs Ferencz tanácsnok jelöltetett ki.

9. A közigazgatási bizottságban üresedésbe jött egy tagsági helynek választás útján leendő betöltése. — Drescher Gyula a füg. párt elnökét választották meg.

10. A városi tanács jelentése a tégláégetési jog haszonbérbe adása iránt megtartott árverés eredményéről. Suhajda és Barnának 2000 koronáért kiadatott.

11. Ugyanannak jelentése a Cserepes pusztai VII. számú majorságban lévő cselédlaknál elkorhadt ablakok helyreállítása tárgyában. — Elrendeltetik a helyreállítás.

12. Ugyanannak javaslata az építendő polgári- és népiskola részlettervei, részletes költségvetései és az építkezési vállalati feltételek megállapítása, valamint az építkezésre a kulturális alap terhére felveendő kölcsön feltételeinek megállapítása tárgyában. — Felterjesztetik a miniszteriumhoz.

13. Ugyanannak javaslata 83 K 68 f behajthatlan régi kórházi követelés leirása iránt. — Leiratik.

14. Ugyanannak jelentése a városi tartalék-alapból ideiglenesen 22,000 koronának a házi pénztárba történt beutalványozásáról. — Ideiglenesen beutalványoztatott.

15. Diamant Lajos bajai lakosnak kérvénye a városi székház épületében általa bérelt bolthelyiség bérletének meghosszabbítása iránt. — Meghosszabbítatik.

16. Schwarcz József bajai lakosnak kérvénye a városi bérházban általa bérelt bolthelyiség bérletének meghosszabbítása iránt. — Hely adatik.

17. Bokányi Nándor bajai lakosnak kérvénye a Vajas és Sugovica vizében a város közönsége által gyakorolható és néhai atyja által haszonbérrelt halászati jog bérletének meghosszabbítása iránt. — Reitmann Ferencz felszólalása után árverés rendeltetik el.

18. A rendőrkapitányságnak előterjesztése az utcaseprés rendszerének megállapítása iránt.

19. Mayer György és társai haszonbérlelők kérvénye a Cserepes pusztai VII. sz. majorságban lévő nagy istálló padlás-deszkázatának, feljárójának és szelelő kéményeinek helyreállítása, továbbá a korábbi bérlelőktől átvett répamennyiség egy negyed részének eladhatására nézve az engedély megadása iránt. — Weidinger Dezső rámutatott arra, hogy milyen furcsa kezelés alatt állanak a város tulajdonát képező mátéházi pusztákon levő épületek. Adatokat sorolt fel e téren s jóízű humorral adta elő példul, hogy minthogy tudvalevőleg az idő kereke gyorsabban forog, mint a közigazgatás intézkedése, egy göré teljesen összedőlt míg a városi tanács intézkedett volna helyreállítása tárgyában. Egyébként a javaslatot ő is elfogadta.

20. Gellért Emil vállalkozónak felebbezése a kórházépítésnél érdembe hozott kereseti követeléséből a többletmunkák után pótlólag óvadék levonását elrendelő tanácsi határozat ellen. — Dr. Valentin Emil nagyobb beszédben kimutatta, hogy igaz volt, midőn eredetileg megmondotta, hogy Gellért Emil pótmunkái többet fognak kitenni, mint az eredeti mennyiség és a városi tanács csak későn ébredt annak a tudatára, hogy teljesen ki lett szolgáltatva Mocsányinak és Gellértnek, elfogadja bár a tanács javaslatát, holott az ő jogi véleményével elenkezik.

Dr. Bernhart János reflectál Valentin felszólalására és egyszerűnek tekinti a jogkérdést ez ügyben. A tanács javaslata elfogadtatott.

21. Simonovics Antal, Rác György és Német István 1848/49-es honvédeknek kérvénye rendkívüli segíly utalványozása iránt. — Czérnay Imre felszólalása folytán 100 kor. utalványoztatik.

22. Kreicsmer János városi rendőrnek kérvénye 100 K fizetési előleg utalványozása iránt. — Elfogadtatik.

A póttárgyakat is vita nélkül elfogadták.

Tehát a szabad sajtó már meg volt, mert »imprimatur« nélkül kaptuk a 12 pontot is.

A plakátokat az utcák szögleteire azonnal kifüggesztették és olvasható volt a magyar nemzet kívánsága 12 pontban, magyar és német nyelven. A »Pilvax«-ban pedig ki volt írva, hogy »Metternich, a vén róka, Bécsből megszökött«. Le is volt pingálva, miként fut, hogy a lába sem éri a földet, akkorát lép; egyik kezében aktákat, a másikban zsebkenőbe kötött batyuját vitte.

Innen a muzeumi térre mentünk, hol beszéltek többen. Onnan a városházához, hol a centrum paterék össze voltak ülve. Ők sem, mi sem oszlottunk szét, míg a programm egészen elfogadva és aláírva nem volt és ki nem publikáltak.

Innen aztán egy deputáció ment Budára az öreg Tánacsics után. A deputációt Almai Mór vezette, éppen az, aki elzárta. A helytartótanács a maga kebeléből nevezett ki deputációt, a katonai őrsereghez Tánacsicsért. S miután e deputacionális testület, Nyáry, az alispán, és többen kezkeskedtek, kiadták a foglyot még abban az órában. A várban felültették az öreg Tánacsicsot egy kocsiira és a hajóhídon keresztül Pestre, a városházáig mind emberek húzták, fáklyák világánál, mert 7-re járt az idő s annyian voltunk a hídon, hogy már csak egy pár újjnyira állottak kint a csolnakok a vízből s ha még többen jönnek a hidra, elsüllyedtünk volna.

A színházban a »Két anya gyermekét« akarták játszani, de Bajza, aki akkor a Nemzeti Színház direktora volt, többek kérésére a

»Bánk-bán«-t adatta elő és Bánk-bán Egressy Gábor volt. Már az előadás javában folyt, midőn berohantak a Budáról jövők. Ezek elfoglaltak minden helyet, földszintet, páholyokat, karzatokat, s az előadást félbe kellett hagyni a nagy zaj miatt. Most kezdődött a zavar, egy része kiáltotta, hogy kezdjék újból, más része a folytatását ordította, hanem Erkel túltett mindenben és eljátszatta az orchesterrel a Hunyadi hattyudalát, a zene minden hangot eltompított s utána játszták a Hymnust, a Szózatot. Aztán kiállott Füredi és a legszebb népdalokat énekelte, azután elszavalta Egressy Gábor a »Talpra magyar!«-t és azonnal el is énekelte, aszerint, amint azt Szerdahelyi zenére tette. Azután a »Marseillaise«-t s a lengyel hymnust. Kihozták Tánacsicsot a színpadra, de ő a nagy öröm miatt beteg lett, alig jöhetett fel; a katonák és városszolgák helyett már nemzetőrök állottak őrt, a nemzeti zászló mindenüvé ki volt téve, éjjél után kerültünk haza s a portásoknak e nap nem fizettünk a kapunyitásért semmit.

Az igaz, hogy egész nap egy falatot sem ettünk, de a mi fő — szabadok voltunk.

Mily különbség volt tíz évvel előbb, 1838. március 15-én, akkor a Duna áradása pusztított mindent; minden utcán fájdalom és rémület s a félelem járta házról-házra a lakókat, most pedig nem lehetett látni embert öröm nélkül.

Alkalmazottak, szervezkedjétek!

Szomoru jelensége társadalmunknak, hogy épen a kereskedelmi alkalmazottak, legyenek azok kereskedő-segédék vagy magánhivatalnokok, vannak minálunk legkevésbé szervezve.

A munkás-osztály, úgy az ipariak, mint a mezeiek, ha nem is teljesen, de mindenesetre szép számban vannak már a szervezetekben. A főokát az alkalmazottak szervezetlenségének főleg abban találom, hogy míg a kétkézi munkások legnagyobb részének munkája egyenértékű, vagy csak kis eltérés van közöttük, addig az alkalmazottak munkáértékének különböző fokozata és így különböző értéke is van.

Egy másik okát az alkalmazottak szervezetlenségének abban kell keresnem, hogy ugyancsak ellentétben a munkásosztálylyal, maguk az alkalmazottak között is fel vannak állítva az osztálykülönbség átkos sorompói. Míg a munkás mindig egyenlőnek tekinti magát a másik munkással, még akkor is, ha az munkájáért esetleg nagyobb bért kap, addig az alkalmazott, kinek magasabb fizetése van, lenézi a kisebb javadalmazását, a magánhivatalnok legalább is egy osztálylyal képzei magát magasabbanállónak a kereskedő-segédnél.

De még e két hivatalnoksereg közt is vannak kasztok, egyik cégjegyző, másik csak gyakornok, egyik első segéd, másik csak utolsó. Pedig érdekük egy, sorsuk is egy. Az egyik oly könnyen maradhat kenyér nélkül, mint a másik, hosszú szolgálati idő után ez egyik oly könnyen juthat a nyomorba, mint a másik, aggkorukban mindannyian védtelenek, a főnökök szeszélyének egyformán vannak kitéve, helyzetükön saját erejükből egyik sem javíthat, csupán könyörgés vagy hizelgés árán, mely módnak egyike sem méltó az emberi méltósághoz.

Hizelgéssel és könyörgéssel, helyzetükön öt-öt forintocskákkal javítva elérheti egyikük-másikuk azt, hogy kissé jobb bért kapjanak munkájukért, míg a legnagyobb rész oly fizetéssel kénytelen megelégedni, melynél több jut az egyszerű munkásembernek.

De ennek elég az ő kék zubbonya, melyben becsületes munkáját végzi, de az alkalmazottnak nem csak munkásnak kell lennie, de urnak is. Angol szabásu ruha, hófehér gallér, elegáns nyakkendő. És mindez harminc forint bérért! Mert mit szólna a nagyságos tökepezés ur felesége, ha — isten őrizz — oly segéd szolgálná ki, akin tegnapi gallér van.

Rosszabb az alkalmazottak helyzete a munkásénál, javítani ezen az egyesek nem képesek, erre szervezkedniük szükséges és pedig minél előbb. Az alkalmazottak az igazi proletárok, egyesülniök kell tehát az önvédelemre. Meg kell alkotniök a szakszervezeteket, minden városban, minden községben, csatlakozniök a központhoz és egyesült erővel törekedni helyzetük javításán.

Meg kell alkotni saját ingyenes állás-közvetítésüket, hogy kiszabaduljanak az állás-közvetítő hiénák karmai közül, ne legyenek kiszolgáltatva teljesen a főnökök önkényének és végül alapot létesíteni arra a bérharcra, melyet előbb-utóbb

végig kell küzdeniök, ha mai elnyomott helyzetükön javítani akarnak.

És ezt csak egyesülve, csak szervezve lehet kivívni, a ma viszonyok, ha megmaradnak, sohasem. Mindannyi egyért, egy mindannyiért, e jelszó nélkül a kereskedelmi alkalmazott marad, ami volt, a társadalom legelnyomottabb páriája.

Schön Ödön.

Színházi vázlattervek.

A színház kérdése végre közeledik a megoldáshoz. A város közgyűlése tudvalevőleg elhatározta, hogy az új színházat a mostani »Bárány vendéglő«, a kántorlak és a kisajátítandó Grünhút-féle ház telkére építi. A városi tanács ezen határozat után érintkezésbe lépett ifjabb Bobula János műépítésszel, ki személyesen Bajára jött és megtekintette a kijelölt telket és ezenkívül a Főteret, meg a bíróság előtti szabad teret.

Ifjabb Bobula János műépítész ennél fogva három tervet küldött a városnak kedden. Az egyik a »Bárány« helyéről, a másik a Kisvásártérről és a harmadik a Főtérről. A kiváló műépítész a tervekhez egy terjedelmes memorandumot is írt.

Ezen nagy körültekintéssel szerkesztett memorandumában Bobula teljesen azon álláspontra helyezkedik, a melyet elfoglalt lapunk hasábjain írott cikkében Szobotka Rezső főmérnök.

A legalkalmatlanabbnak, a legrosszabbnak mondja a »Bárány« telkét és mint az előttünk fekvő tervből meggyőződünk, rosszabb helyet színház céljaira keresve sem találhattunk volna. Csak egy nagy hibára kívánunk ezúttal rámutatni. A színház mellett oly szűk sikátor lenne, hogy két ember alig férne el egymás mellett. Hát még tűz esetén kocsinak hely sem jutna. Ide okvetlen jutna kijárat, aminek az volna a következőképpen, hogy előadás után itt összerolódna a közönség.

A kisvásártéri tervnek két lényeges hibája is van. Távolság esik a központtól és a szép épület nem díszítené a várost.

A harmadik terv a következő:

A színház a Főtérré építtetnék, úgy, hogy a főhomlokzata a Szentháromság szobra mostani helyére jutna (A tervező műépítész a Szentháromság szobrot az ártézi kút fölé helyezné.) A színház kihúzódnék a »Nemzeti Szálloda« előtti sétányig. Ez által a Főter szépsége emelkednék. Maga a színház terve teljesen megfelel városunknak, 1270 □mtrnyi területen épülne. A költségek hozzávetőleg □mtrenként 100 koronába kerülnének, összesen 127 ezer korona. Ez persze nem pontos költségvetés.

A színházban 576 ülőhely volna, 10 földszinti és 16 emeleti páholy (azt hisszük ez kevés). A zsölyeszékek száma 170. A karzaton 302 ülőhely és megfelelő álló-hely van tervbe véve. Ugy a nézőteret, mint a színpadot széles folyosó futja körül. A kijáratok úgy vannak tervezve, hogy ha a színház egészen megtelik, egy-egy kijáratra 34 személy jut. A páholyoknak és a karzatoknak külön-külön lejárata van, úgy, hogy előadás után semmi körülmények között sem torlódhatik meg a kijövő közönség.

Egy dologra azonban nem ad a memorandum felvilágosítást és a tervből sem tűnik ki, hogy lesznek-e földszinti állóhelyek? Erre nézve mindenesetre felvilágosítást kell kérnünk, mert tudvalevőleg a tanintézetek diákjai innét szokták végig nézni az előadásokat. Azt pedig nem kívánhatjuk, hogy a diákok a karzaton helyeztessenek el.

A tervezett homlokzat azonban sehogyan sem felel meg. Azt aligha akceptálhatjuk.

A még teljesen kiforratlan magyar stílust alkalmazza a műépítész. Olyan formán tűnik fel a tervezett homlokzat, mint egy tömeg mecset. Építtessék a színház homlokzata bármilyen stílusban, de legyen az tetszetős.

A terveket a tanács az összehívandó szünügyi bizottság elé fogja terjeszteni és azután a legközelebbi közgyűlés elé, kérve a Bárány telkére vonatkozó határozat megváltoztatását.

Strofák a hétről.

Közgyűlésre gyűltek
Ép ezen a héten
Városatyák. Csakhogy
Mindkét pártról gyéren,
Érdeklődés híján
Folyt le szépen, csendben,
Tárgyilagossággal
Higgadtan és rendben.
A polgármesternek
Szokott jelentése
Rózsásszínű volt,
Mint virágok fessése,
És hogy teljes legyen
A tavasznek képe,
Megjött a deficit
Legelső fecskéje,
Ámde nem a meleg
Messzeföldi tájról,
Hanem rideg, hűvös
Miniszterszobából.
A belügyminiszter
Parancsára avatja,
Hogy a »kórház-ruha«
Kiadás rovatja,
Ezentúl a várost
Terhelje adóval,
Deficitet jelent
Ránk nézve egy szóval.
Valentin látta meg
Legelsőbb röptében,
Amint a teremben
Szárnyat bontott szépen;
De a csúf madarat
Üldözőbe vette,
Míg a miniszterhez
Vissza nem kergette.

*

Megszületik végre
Szabadelvűk lapja,
Március Idusán
Lesz születésnapja.
Lészen hát immáron
Dicsőítve benne
Tisza és ha ő megy,
Ki utódja lenne.
Szerkesztőt is kapott
Politik' rovatra,
Tud is majd dolgozni,
Ráfér akár hatra,
Hisz jó ismerősünk
Tárcánk rovatából,
Sok tőle került ki;
A »Daruk« tollából.
Szóval szervezkednek
Szabadelvű részen,
De azért a balpárt
Is marad ám résen,
Vigyáz zászlajára,
Melyet nem rég bontott,
És aminek fényén
Eddig mi sem rontott.
Ez a párt tovább is
Lángol tűzben, hévben,
Akár lesz, akár nem
Választás ez évben.
És ha lesz, e pár szó
Tolul minden ajkra:
»Adjuk le voksunkat
Bizalommal Rajkra.«

Politikai hírek.

Az ellenzék diadala. A képviselőház f. hó 10-iki ülésén Tisza István miniszterelnök *visszavonta* a házszabályok módosítására vonatkozó indítványát, melylyel a magyar parlament létének alapját megingatni és az alkotmányosság féltve őrzött kincsét elkobozni is kész lett volna a minden erőszakosságra hajló kormányelnök. De ideje korán észrevette, hogy indítványával zsák-utcába jutott és föltétlenül veszve van, ha ahhoz tovább is ragaszkodik. Sorsa tehát meg volt pecsételve. Ezért az utolsó pillanatban kirántotta a nyakát a hurokból azzal, hogy megragadta a Thaly Kálmán függetlenségi képviselő által nyújtott szalmaszálat és kijelentette, hogy alkotmányértő indítványát visszavonja, ha az 1903. évi ujoncjutaléknak — és semmi másnak — a megszavazása neki biztosított. A küzdő ellenzéknek semmi oka sem volt ezt a kérést visszautasítani, hiszen a vitát tulnyomó részben már elvégezte és csak pár zárbeszéd volt hátra, úgy, hogyha Tisza indítványa közbe nem jön, ma már 1903. évi ujoncjutalék *amúgy is meg volna szavazva.*

Ennélfogva a küzdők könnyen járulhattak hozzá a miniszterelnök kivánságához és ez okozta azután azt a határtalan örömet a kormánypárton. *Ugyanaz a kormánypárt, mely huszonnégy óra előtt örülten tombolt, amikor Tisza István alkotmányértő indítványát benyújtotta, 24 órával később örülten tombolt, mert ugyanazon indítványt visszavonta.* Kacagtató színjáték, amikor egy szolgahad egy nappal azelőtt azért tapsolt, mert Tisza elég vakmerő volt indítványát benyújtani, most pedig ujjong, mert ugyanazt azt az indítványt visszaszívta!!

Ujabb bizonyossága ez is annak a régi és keserves tanulságokkal teljes igazságnak, hogy az *ugynevevezett szabadelvű párt valóságos veszedelme az országnak*, mely párt megfontolás nélkül támogatja a mindenkorú vezért, mint ez esetben is a parlamenti biztosítékok lerombolásának útján. Ezen a végzetes úton megálljt kiáltott a vezérnek is, a praetoriánus hadának is a függetlenségi párt.

Nyilvánvaló ezekből, hogy a mi pártunk diadala és büszksége az, hogy Thaly Kálmán meggyőző beszéde hatása alatt Tisza István egészen *beadta a derekát*, mert visszavonta alkotmánytípró indítványát. Nyilvánvaló, hogy az egész parlament, még az Ugronpártiak is, mind a mi álláspontunkat fogadták el. Ily körülmények között furcsának találjuk, ha a »Bajai Hirlap« rendkívüli kiadásában azt hangoztatta, hogy az *ellenzék beadta derekát*, mert hogy a fentiek után ki adta be a derekát, azt a józan polgárság ítéli meg.

Bánffy képviselő lesz. A hivatalos lap f. hó 10-én hozza a királyi kéziratot, amely szerint a király *Bánffy Dezső* bárót főudvarmesteri méltóságától kegyelemben felmentette. A volt főudvarmester mint tudjuk, új pártja programjával, mint annak vezére, mandátumot szándékozik vállalni és — mint hirlík — Khuen-Héderváry ellen fog fellépni Temesvárott.

HIREK.

Március 15.

Felhívás!

Március 15-ik napját, a nemzet újra ébredésének évfordulóját mindannyiunknak ünnepleni kötelessége és joga.

Az ünneplés immár országossá vált és részt vesz benne politikai, társadalmi és felekezeti különbség nélkül a magyar nemzet minden rétege.

Annál szentebb kötelességünk ebben részt venni nekünk, akik az 1848. március 15-én kimondott nagy ígéretet nemcsak hangoztatjuk, hanem azokat az életben megvalósítani, társadalmi és politikai téren érvényre emelni, gyakorlatilag törekszünk: akik cselekszünk is, hogy Magyarországon a Szabadság, Egyenlőség és Testvériség szent jelszavai testet öltsenek és Magyarország független legyen.

Március 15-én este 8 órakor a Leicsuk-féle vendéglőben társas vacsora lesz, a melynek terítéke 2 korona.

A társasvacsorán az ünnepi beszédet Michalicska István tanítóképezdei tanár mondja.

A társasvacsorán a 48-as honvédek mint a függetlenségi párt vendégei vesznek részt.

Ezennel felhívjuk a polgárságot, hogy a lakomán minél nagyobb számban jelenjenek meg.

De vegyünk részt az ünnepi istentiszteleten is, melynek meghívóját alább közöljük:

Meghívó. Március 15-én d. e. 9 órakor a plébánia-templomban ünnepélyes isteni tisztelettel és hagyományos kegyelettel ünnepli meg a bajai 48/49. honvédegylet a szabadság hajnalának és a magyar nemzet politikai és társadalmi újjászületésének évfordulóját, melyre Baja város hazafias érzelmű polgárságát, — mely nemzeti ünnepként ülte meg eddig is minden évben e nap emlékét, — tiszteletteljesen meghívja és felkéri, hogy az egylet ünneplésében mennél tömegesebb számban részt venni sziveskedjenek. Baján, 1904. március hó 12-én. A bajai 1848/49-es honvédegylet nevében: *Koch* Jakab egyleti elnök. *Gardalics* Lajos jegyző.

A Casinó f. hó 15-én ünnepi a márciusi eseményeket, mely alkalomból társas vacsora tartatik.

A Kereskedő Ifjak Egylete elhatározta, hogy a márciusi nagy napokat e hó 13-án a Központi Szálló termében társasvacsora keretében ünnepli meg, mely alkalommal az ünnepi szónoklat megtartására Stekler Sándor tanár kéretett fel. Egy teríték ára 2 kor. 40 fillér, előjegyezni lehet az egylet helyiségében.

Közigazgatási bizottság. Baja város közigazgatási bizottsága folyó hó 8-án tartotta havi ülését, melyen mindenekelőtt előterjesztett a polgármester havi jelentése. A jelentésben lényeges nem foglaltatik.

A tisztii főorvos jelenti, hogy az elmúlt hóban az általános kórmozgalom emelkedvén, a közegészség nem kielégítő, az általános halálozás emelkedett. Mult hóban született husz fiú és 16 leány, összesen 36 gyermek és meghalt 51 egyén. A városi közkórházban mult hónapban 342 beteg ápolatott és a hó végén volt 206 beteg. A pénzügyigazgató jelenti, hogy mult hóban az adó igen kedvezőtlenül folyt be. Egyenes adóban 24240 korona, (mult hó hason időszakában 39,270 kor.) Ugyanily kedvezőtlenek a többi adónemek is.

A tanfelügyelő jelenti, hogy a római katolikus tanítók korpótlékára vonatkozólag megadatik az állami segély. Ezután az ovodák és gyermekmenhelyek mizerábilis állapotára mutatott rá Gräff tanfelügyelő. Az állapotok türehetetlenek, a gyermekek egymásra vannak zsufolva, ugyszólván még mozogni sem igen tudnak és mindezekben felül még ott van állandóan a por, úgy hogy az ovoda valóságos veszedelem.

Az államépítészeti hivatal főnöke tett előterjesztést a mélykut-bajai műuttra vonatkozólag. A főispán véleménye szerint nemcsak ezt az utat, hanem a csataalja-bátmonostori utat is kikellene építeni.

Uj politikai lap. A »Bajai Hirlap«, mint értesülünk, legközelebb politikai lappá alakul, melynek főszerkesztője *Dr. Lemberger* Ármin, felelős szerkesztője pedig *Horovitz* Gusztáv hírlapíró lesz, aki lapunk tárcarovatát »Daru« álnév alatt is sok és élvezetes tárcával gazdagította.

Eljegyzés. *Fuchs* Dezső drahócii földbirtokos eljegyezte magának *Rosenberg* Böske úrhölgyet, *Rosenberg* Jakab bajai földbirtokos kiváló szépségű, művelt leányát.

Rákóczi ünnepély. A helybeli ciszt. rend főgimnázium f. hó 13-án d. u. 4 órakor tartja meg elhalasztott Rákóczi-ünnepélyét, melyre

ez úton újból meghívja az érdeklődő hazafias közönséget. Műsor:

1. Rákóczi nyitány. Zenéjét szerzette: Kéler B. Előadja: *a főgimnázium zenekara.*

2. Ünnepi beszéd. Tartja: *dr. Donbi* Márk főgimn. tanár.

3. Rákóczi kesergője. Régi magyar 1711-ből. Előadja: *a főgimn. ének- és zenekara.*

4. Rákóczi induló. Irta: *Farkas Imre.* Előadja az ének- és zenekar kísérete mellett: *Posta* S. VI. o. t.

5. Kuruc dalok. Előadja: *a főgimn. ének- és zenekara.*

6. Magyar szerenád. Az Ocskay brigadérosból. Előadja: *Hegedüs* E. VII. o. t. (klarinet), *Bernhardt* S. VI. o. t. (hegedű), *Tomcsányi* J. VI. o. t. (viola), *Wiesel* E. VI. o. t. (hegedű), *Bachrach* L. III. o. t. (zongora), *Koncz* J. I. o. t. (gordonka).

7. Rákóczi. Irta: *Várad* Antal. Előadja: *Rohrböck* F. V. o. t.

8. Insurgensek riadója. Előadja: *a főgimnázium ének- és zenekara.*

A kath. nőegylet bálja. Mint annak idején már említettük, a katolikus nőegylet husvétkor jelmezestélyt rendez. A szépnek ígérkező mulatság érdekében már megindult a mozgalom és a rendezők már a napokban értekezletre gyűlnek.

Az O. M. K. E. bajai gócpontja e hó 20-án, vasárnap, tartja alakuló közgyűlését a városi közgyűlési teremben, mely alkalomra Sándor Pál országgyűlési képviselő, az O. M. K. E. elnöke is le fog utazni városunkba.

A Magyarországi munkások rokkant és nyugdíjegyletének bajai fiókja elmúlt vasárnap tartotta ötödik évi rendes közgyűlését, melyet a tagok számosan látogattak. Stricker Simon pénztáros jelentését tudomásul vették és elfogadták azon indítványát, hogy mivel a központ csakis oly tagoknak ad segélyt, kik legalább 10 évig tagjai az egyletnek és csupán oly elhalt tagok özvegyei részülhetnek támogatásban, kik legalább öt évig tagjai voltak az egyletnek, hogy egy külön alapot létesít, melyből oly tagok özvegyeit és árváit támogatja, kik az alapszabályszerű időt még el nem érték. Ezen alapra a gyűjtés azonnal megindult és adakoztak: Schön Ödön, Rotschild Zsigmond, Fischer Béla 2—2 k. Weinberger Ödön, Bettelheim Sándor, Koch Rudolf, Fein Samu 1—1 kor. Csáby Károly, Fischhoff Samu 40—40 fill. Kolonics Menyherth 20 fill. összesen 11 kor. A tisztújításon elnök lett: Schön Ödön, alelnök: Rotschild Zsigmond, pénztáros Stricker Simon, ellenőr: Csáby Károly, jegyző: Weinberger Ödön. Választmányi tagok Koch Rudolf, Strasser András, Bettelheim Sándor, Fischer Béla. Tagoknak lehet jelentkezni a Kereskedő Ifjak Egylete helyiségében. Heti befizetés 20, 24 és 30 fillér.

Próbaelődás. *Berger* Salamont, a bajai izr. hitközség főkántorát a pesti izr. hitközség f. hó 5-ik napjára próbaelődásra hívta meg, amelynek folyományaként a hitközség vizsgálóbizottsága a főkántori helyettesi és a Wesselényi-utcai templom kántorává egyhangúlag jelölte s így megválasztása valószínű. Hogy a bajai izr. hitközség mit veszít e meghívás folytán benne, majd csak akkor tudjuk meg, ha ennek a hallgatóságot gyönyörű hangjával mindenkor magával ragadó kitűnő énekes helyét fogja a hitközség ismét betölteni. Bármennyire örülünk is az érdemet talált kitüntető meghívásnak, felette sajnáljuk távozását, mert az előkelő énekes díszét képezte nemcsak a helybeli izr. hitközségnek, de a magyar zsidó kántorok karának zenei képzettsége, előadása és szinte csodálatos terjedelmű hangjával egyaránt. Alkalmi tudósítónk írja, hogy a mult szombatban tartott istentisztelet után a közönség az utcán várta be az érdemes férfit és lelkes éljenekkel üdvözölte a magyar kántort.

Jótevény adomány. Vettük a következő sorokat: »A templomunkban lévő sz. Antal-perselyben e héten 220 korona volt egy lezárt borítékban, melynek külsejére ez van ráírva: »Isten nevében páduai sz. Antal jótevény oltárának, nyugtázását a bajai . . . n kérem.« Ily önzetlen és valóban nagylelkű jócselekedet gyarló emberi dicséretre nem szorul. Fizessen meg a jó Isten a nemesszívú és szerény jótévőnek sz. Antal hathatós esedezésére! Egyben tisztelettel kérném a kegyes adakozót, sziveskednék pár szóra szerencsételtetni, vagy pedig ha előttem is ismeretlen óhajtana maradni továbbra is, úgy néhány felvilágosító sorért esedezném. P. Martinov Fortunát, zárdafőnök.»

Ingyen előadás. A m. kir. földmívelésügyi miniszterium országos selyemtenyésztési felügyelőségének egyik szakembere ez évi március hó 24-ik napján 5—6 órakor délután a »Bárány vendéglő« helyiségében mintegy 150 vetített kép kíséretében ingyen előadást rendez a szederfa és a selyemhernyó tenyésztéséről. Minthogy a tenyésztés sikere nagyrészt a selyembogár helyes gondozásától függ, — azért tartja a selyemtenyésztési hivatal ezen előadást, hogy a tenyésztés körüli részletes eljárást megismertessék. Kéri tehát a közönséget, különösen pedig a selyemtenyésztőket, hogy az előadáson minél számban vegyenek részt. Az előadáson elmondottak külön füzetben vannak összefoglalva és díjtalanul fog az előadás után kiosztatni.

A Bajai kereskedő Ifjak Egylete által rendezett művész-estélyre utolag beérkezett *Leitner M. L. és Fia* budapesti czégtől 5 korona felülfizetés. Fogadja az Egyesület köszönetét.

Lopások. Még a múlt hó 21-én ellopták a Dunaparttól *Huzovits* Jánosnak 16 koronát érő ladikját. A tettesek furesa módon kerültek hurokra. *Mozsár* János és *Mozsár* György ugyanis a minap fát mentek lopni. Egy csendőr azonban tetten érte őket s a ladikjukat ott fogta zálogba. Kiszült aztán, hogy a zálogba fogott ladikot is ők lopták *Huzovits* Jánostól.

A baja-szent-istváni függetlenségi kör és a helybeli ipartestület. A szent-istváni függetlenségi és 48-as kör m. hó 25-én érdekes határozatot hozott. *Sámán* Ferenc elnök ugyanis azt indítványozta, hogy a kör szólítsa fel a bajai ipartestület tagjait, kik úgyszólván egytől-egyig a dicső negyvennyolcas elveket vallják magokénak, hogy a körbe tagokul belépjenek.

Személyhajó járatok. Budapestről—Bajára: naponta 12 órakor délben. Első menet március hó 14-én. Budapestről—Bajára: kedden, csütörtökön és szombaton 10 órakor este. Első menet március hó 22-én. Bajáról—Budapestre: naponta 2:05 órakor délután. Első menet március hó 15-én. Bajáról—Budapestre: kedden, pénteken és vasárnap 3:55 órakor reggel. Első menet március hó 27-én. Bajáról—Mohácsra: naponta 8:25 órakor este. Első menet március hó 14-én. Bajáról—Mohácsra, Orsovára és Galacra: szerdán, pénteken és vasárnap 5:40 órakor reggel. Első menet március hó 23-án. Cs. és kir. *Dunagőzhajózási társ.*

Helyi hajójáratok menetrendje Baja—Apatin között. Bajáról Apatinba naponként — csütörtök kivételével — délután 1 órakor indul; és érkezik Apatinból Bajára naponként — csütörtök kivételével — délelőtt 10 óra 15 perckor.

Automobil, mint főnyeremény. Egy leleményes londoni automobil gyáros reklám-célból 20 értékes automobilt sorsolt ki f. hó 3-án. E végből ingyenes sorsjegyekkel árasztotta el a nagy világot, Baját is beleértve. A napokban Olasz Ödön bajai honvédhuszár főhadnagy ajánlott levélben értesítést kapott, hogy a III-ik főnyereményt, egy 8500 frankos automobil képében ő nyerte meg és a gép egy londoni szállító cégnél rendelkezésére áll. Így hát nem sokára Baját is befutja a benzines töf-töf masina.

A bajai kerületi betegsegélyző-pénztár 1904. évi március hó 13-án d. e. 10^{1/2} órakor, eredménytelenség esetén március hó 20-án ugyancsak d. e. 10^{1/2} órakor az ipartestület Széchenyi-utcai házában tanácsstermben XI. évi rendes közgyűlését tartja meg. A közgyűlés tárgyai: 1) Az igazgatóság évi jelentése. 2) A zárszámadások előterjesztése. 3) A felügyelő-bizottság jelentése, valamint a felment-

vény megadása felett hozandó határozat. 4) A felügyelő-bizottsági tagok választása. 5) Igazgatósági rendes és a szükséges pótagok megválasztása. 6) Netáni indítványok, melyek a közgyűlést 4 nappal megelőzőleg írásban benyújtattak.

Zsivány világ. Azt hitük, hogy az alvégi haramiának: Lovreticsnek, egy korcsmai verekedés alkalmával történt hirtelen elhunytára végre meg fogja hozni a külváros békéjét. Alaposan tévedtünk, mert Lovretics örökébe im *Bernschütz* József lépett, ki tizenhét éves kora dacára éppen eléggé megérett arra, hogy Bali Mihály — »köteles tisztelettel« viseltessék iránta. Most vasárnap éjszaka megint megszálta a duhajkodási kedv s tucatszámra kezdte beverdesni, a mit sem sejtő flóriánutcai ablakokat. Két rendőr akarta megfékezni az eszeveszett legényt, az ezekre revolvert rántott. Az volt a szerencsésük, hogy katonai őrzőjárat érkezett ép a legkritikusabb pillanatban segítségükre s így ideje maradt még az egyik huszárnak arra, hogy kardjával *Bernschütz* kezéből kiüsse a gyilkos fegyvert. *Bernschütz*öt letartóztatták.

A cirkusz előadások elhalasztása. Értesülésünk szerint a *Wollner testvérek* nagy varieté-cirkusza előadásait nem, mint ahogy tervezték e hó 12-én, hanem e hó 19-én fogja megkezdeni. Közönségünk érthető érdeklődéssel néz a művészársaság productiói elé.

Uj népszámlálás. A választási jog reformja érdekében új népszámlálás lesz ez évben. A népszámlálást még e hó 15-én fogják megkezdeni a számláló biztosok Ezúttal nem az egész város lakossága számlálatik meg, hanem ezután a húsz éven felüli férfi lakosság. Ez ügyben pénteken értekezlet volt a városházán *Hegedűs Aladár* polgármester elnöklete alatt. Az új népszámlálás anyagi áldozatába is kerül a városnak, mert az állami hozzájárulás nem fedezi az összes költségeket.

Uj szervezési szabályrendelet. A város új szervezési szabályrendeletén dolgoznak most a városi székház hivatalos szobáiban. Azt hisszük ez a szervezési szabályrendelet javaslat alakjában már a legközelebbi közgyűlés elé fog kerülni. A szervezési szabályrendelet tervezetét helyes volna legalább 20—30 nappal a közgyűlés előtt a biz. tagoknak kézbesíteni, hogy azt a nagy munkát a közgyűlésig áttanulmányozhassa mindenki.

Sárosfürdő Baján. A minapában történt, hogy »fölvég«-ünk derék hősei: *Vörös Lajos*, *Friedrich József* és *Greksa Máttyás* a budapesti úton összetalálkoztak egy napszámossal, aki vagy tíz üveg bort vitt hazafelé.

— Hova viszed a bort, batya? — kérdezték tőle.

— Nektek hoztam, — mondta tréfásan.

— Na, ha nekünk hoztad: idevele! Azzal se szóltak, se beszéltek többet, hanem kikaparták a megijedt ember kezéből a kosár bort s minthogy ezen útonállás miatt protestálni mert, még jól el is verték a tetejébe.

E hónap 8-án volt ez ügyben tárgyalás a helybeli büntető bíróságnál. A bíróságnál be is vallották, hogy a szegény embert elverték, mikor azonban dr. Hetényi bíró azt kérdezte a vádlottaktól, hogy a verés után mért hempergették meg az utca sarában a panaszost? — azt felelték, hogy a sáros fürdő nagyon jót tesz — a fájós tagoknak.

A bíróság ezt nem volt hajlandó enyhítő körülményül betudni s így 30—30 korona pénzbírságra és három, illetőleg két heti fogházra ítélte az orvosok mesterségébe kontárkodó legényeket.

Iparhatósági megbizottak. Az iparhatósági megbizottak az 1904-ik évre megválasztatván, a megválasztottakat a rendőrkapitányság, mint elsőfokú iparhatóság a következőképpen osztotta be:

1. Lajstromok ellenőrzésére: Fischer Pál és Alföldy Béla.

2. Gyárak megsejtelésére: Czérnay Imre, Schmiedt Ferencz, és Kapocs Ferencz.

3. Tanonciskolák látogatására: ifj. Utry Pál, Nagy Péter és Drescher Gyula.

4. Műhelyek megvizsgálására: Jaszlits András, Imrik József, Dely Géza, Szabó Sándor, Szilágyi Sándor, Tiprovác Péter, Utry Lajos, Kovács Gyula, Wagenblatt István, Klein Rezső, Kollár Ernő, Csermák Sándor.

Értesítés a névmagyarosítás ügyében. Miután a névmagyarosítás céljaira rendelkezésemre állott összeg elfogyott, tisztelettel értesítem az érdekelteket, hogy a folyamatban lévő ügyeket, a költségek viselésével intézem még el, az ezentúl jelentkezők ügyeit azonban csak úgy fogom elintézni, ha az azzal járó kész kiadásokat (bélyeg, rom. katolikusoknál a keresztlevél kiállítás díja) az érdekeltek fedezik. Baja, 1904. március hó 12-én.

Nádas Sándor.

Balthazár mester Baján. Két élvezetes estére van kilátása közönségünknek f. hó 16., 17-én, mikor is a Bárány Szálló nagytermében Balthazár Alajos magyar varázs-színházát mutatja be. Azt hisszük, szívesen látott vendége lesz ő a közönségnek, mert 3 év előtt elragadta a publikumot bámulatos mutatványaival és nem csoda, ha mindenkor zsufolt ház előtt produkálta mutatványait. Balthazár különben kassai születésű magyar ember, ki tizenöt évi amerikai tartózkodása alatt tanulta el a boszorkányság ezer csinjábinját. Ügyessége, melylyel nemcsak a főváros, hanem az egész ország publikumát bámulatba ejtette, egyszerűen mesés. Nem utolsó dolog az sem, hogy előadásait magyar nyelven tartja, és pompás humorral fűszerezi, hogy a közönség folytonosan derült hangulatban van előadásai alatt. Műsora látványos mutatványokból áll. Hasbeszélése életnagyságú bábúival utólérhetetlen és határtalanul mulattató. Spiritizta mutatványai is nagyon meglepők. Nagy színpadon működik, fényes díszletekkel úgy, hogy a termet valóságos színházzá alakítja át. Jegyek már előre váltathatók ifj. Wagner Antal papirkereskedésében. A jegyek ára: 2 K, 1 K 60 f, 1 K 20 f, állóhely 80 f, diákjegy 60 f, karzat 40 f.

Gazdák ha nagy terméshez akarnak jutni, Mauthner-féle magvakat vessenek. Idei árjegyzékét, mely 226 oldalra terjed, *Mauthner Ödön cs. és kir. udvari magkereskedése Budapest, Rottenbiller-utca 33,* mindenkinek ingyen megküldi. A kitűnően tisztított, legnagyobb csiraképességgel bíró, fajtisza magvak árai alacsonyak. Különösen felemlítendő az impregnált takarmányrépamagvak és a legnemesebb gabonafélék dús választéka.

Modern festészet és díszítés. *Hegedűs György* városunk szülötte, aki több olasz iskola elvégzése után városunkban letelepedett (Parti-utca 17. sz.) a lakásfestészetnél és a házhomlokzatok díszítésénél modern, izléses irányt és díszes újításokat óhajt a közönség körében meghonosítani. Felhívjuk tehát a műértő közönségnek figyelmét, hogy lakásaik festésénél és házhomlokzataik díszítésénél *Hegedűs Györgyöt* bizalmával meg-tisztelni sziveskedjék.

Hölgyek öröme! Legjobb szer az egész világon a bajai Dr. Lehman arckenőcs, mely pár napi használat után megifjítja az arcbőrt eltávolít redőket, szeplőt, májfoltot, bőrtkát (Mitésser.) Egy tégely ára 1 korona, csak nevem és arcképpemmel ellátott tégelyt fogadjunk el! **Gyarmati Emil** városi gyógyszerháza a Szent-Háromság-hoz Baján.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Harmatcsepp. Sajnálattal nem közölhető.

Dr. B. M. Báltaszék. Tévedésből történt! A kiadóhivatal intézkedett, hogy a kimaradt számok is megküldessenek. Üdv!

Házak, ingatlanok
adásvételét,
bérleteket
olcsón közvetít
TAUBNER FÜLÖP
BAJÁN. 4-3

NYILT-TÉR.

Ezen rovat alatt közlöttekért a szerkesztőség nem vállal felelősséget.

Nyílt válasz egy anonyim levélre.

Nem régiben az elszegényedett 48-as öreg honvédeink segélyezése érdekében, a segélyző bizottság megbízásából a helybeli lapokban fölhívást tettem közzé. Véljük hinni, hogy ezen ténykedés által minden hazafiásan gondolkodó polgár erkölcsi kötelességének fogja ismerni, ha a földhöz tapadt s majdnem mindenki által elhagyott szegény öreg honmentőknek, — kiki anyagi erejéhez képest — segítségére lesz; a miben nem is csalatkozunk.

Erre nyomban egy orcátlan gavallér eszét vesztett dühében anonyim levelet — helyesebben mondva — szenyiratot intézett hozzám, oly stylusban megírva, a mit megírni és valakihez intézni a legelvetemültebb bakonyi betyárnak is szégyenére válnék.

Legelől éktelen módon kikel a közzétett »fölhívás« irálya és tartalma ellen. Szerinte »ennyi ostobaságot még nyomdafesték nem volt képes fölszívni« »A hazát veszélyben látom, mikor ily esztelen fölhívások látnak napvilágot« (Következik a személyemet illető gyalázások egész sorozata.)

Ha valaki kritikánalulinak, sőt botrányosnak — ezen felül még a hazára nézve veszélyesnek találja működésemet, álljon elő! Mutasson reá nyíltan, leplezetlenül, bátran és férfiasan és akkor ítéljen avagy gázoljon rajtam és becsületemen végig, ott a hová az úgy szorosán véve tartozik.

De ez a nagy reményekben elbizakodott galád fráter nem azt tette, mert lelkében sokkal szennyesebb, sokkal gyávább, semhogy ellenem a tisztesség fegyverével mert volna fordulni, hanem e helyett megtette azt, hogy aljas lelkéből búzshódt gyűlöletet lihegve felém, elrejtözve mindenkitől, a sötét homályba, mint egy hitvány éjbogár, midőn világosságot lát, — s elvetemedtségében nem irtózott minden emberi érzésből is kivetkőzni és a legcsekélyebb lelkiismeret furdalás nélkül, szentségtelen módon még boldog emlékü anyámat is a legotrombább módon — összeátkozni. És ez a névtelen bestia mégis annyira ügyetlen volt, hogy önönmagának az árulója lett. Nyomában vagyok már. Nemsokára nyakon is csipem e sötét alakot és minden kímélet nélkül fogom gonosz arcáról letépni az álarcot, hogy leplezetlenül oda állítsam a társadalom ítélőszéke elé!

Baja, 1904. március 12.

Czérnay Imre.

5 koronáért

küldök 4½ kiló (kb. 50 db.) kevésé megsérült finom enyhe

pipere szappant

rózsa, lilimtej, orgona, ibolya, rezeda, jázmin és gyöngyvirágból szépen összeválogatva. A pénz előzetes megküldése esetén, vagy utánvétellel küldi:

Scheffer D. Sándor

Budapest, VIII., Bezerédi-utca 3. szám.

A petői dülőben egy

SZŐLŐ

1408 □-öl, — fele szőlő, fele szántó-föld — eladó.

1-1 Bővebb felvilágosítást nyújt:

Schwartz Mór bőrkereskedő

Hal eladás!

Van szerencsénk a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy ezentúl — ez eddigi szokástól eltérőleg —

minden nap délután is

2—6 óráig (kivéven a vásár- és ünnepnapokat) kapható lesz bármiféle hal.

Kiváló tisztelettel

Reitmann, Ziegler és Társai.

5 koronáért

küldök 4 és fél kiló (kb. 50 db) kevésé megsérült — finom, enyhe

pipere-szappant

rózsa, lilimtej, orgona, ibolya, jázmin és gyöngyvirágból szépen összeválogatva. A pénz előleges beküldése esetén vagy utánvétellel küldi

Denker J. Hernád-u. 54.

10-9

COX ELADÁS.

Van szerencsénk a n. é. közönségnek szíves tudomására hozni, hogy légszergyárból származó **I-ső rendű**

DIÓ-COXOT

szereztünk be, a megrendelések átvételével **Krahl Károly** szállító urat bíztuk meg.

Jutányos árak! Kitünő minőség!

Teljes tisztelettel

Bajai Kereskedelmi és Iparbank

Dupla villanydelejes kereszt, vagy csillag.

D. R. G. M. 88503. sz.,

gyógyít és felüdit jótállás mellett: *köszvény, reuma, asthma* (nehéz lélegzés) *álmatlanság, fülzúgás, nehéz hallás, epilepsia* (eskór), *idegesség, étvágytalanság, sápkór, fogfájás, migrén, tehetetlenség, influenza*, valamint minden *idegbetegségnél*. Azon beteg, aki 88503 sz. készülékem által legfeljebb **44 nap alatt** meg nem gyógyul, azonnal visszakapja a pénzét. Ahol már semmi sem használt, ott kérem az én készülékemet megkísérelni; meg vagyok győződve készülékem biztos hatásáról.

A nagy készülék ára 6 korona, idült betegségeknel alkalmazandó.

A kis készülék ára 4 korona könnyebb betegségeknel alkalmazandó.

A központi elárusítóhely szétküld utánvétellel vagy előleges fizetéssel a bel- és külföld részére

Scheffer D. Sándor

Budapest VIII. Bezerédi-utca 3. szám.

Vendéglő- és házeladás.

A szeremlei-utca 3. szám alatt levő, volt Szeicz-féle

vendéglő és ház

elköltözés miatt jutányos áron eladó. Bővebbet ugyanott.

5 3

Gyár: NYERGES-ÚJFALU (Esztergom m.) Sürgőncím: Eternit Budapest. Telefon 12-92. Gyár: VÖCKLABRUCK (Felső Ausztria.)

ETERNIT-PALA

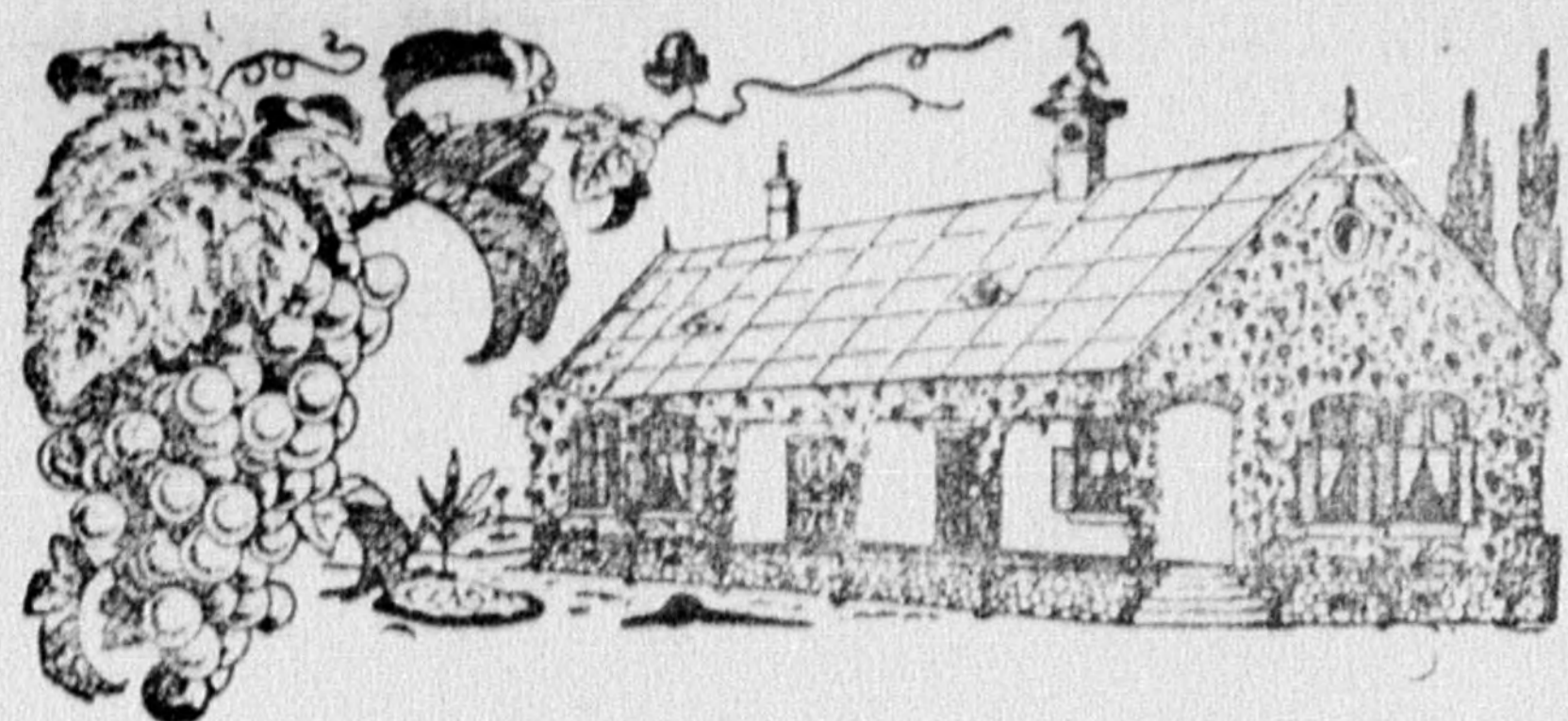
AZBESZT-CEMENT-PALA

HATSCHEK LAJOS SZAB.

Elpusztíthatatlan, könnyű, tetszetős, olcsó és tűzálló tető-fedőanyag.

ETERNIT MŰVEK HATSCHEK LAJOS BUDAPEST, VI., Andrássy-út 33.

Elsőrangú referenciák. — Jótállás. — Évi gyártás 1500 kocsirakomány. — Kérjen ismerttetést.

SZŐLŐLUGAST

ültessünk minden ház mellé és kertjeinkben föld- és homoktalajon.

Erre azonban nem minden szőlőfaj alkalmas. (bár mind kuszó természetű) mert nagyobb része ha megnő is, termést nem hoz, ezért sokan nem érték el eredményt eddig. Hol lugasnak alkalmas fajokat ültettek, azok bőven ellátják házukat az egész szőlőérés idején a legkínzóbb muskatály és más édes szőlőkkel.

A szőlő hazánkban mindenütt megterem s nincsen oly ház, melynek fala mellett a legesekélyebb gondozással felnevelhető nem volna, ezenkívül más épületeknek, kerteknek, kerítéseknek stb a legremekebb díszé, anélkül, hogy legkevésbé helyet is elfoglalna az egyéb használatos részekből. Ez a legháladosabb gyümölcs, mert minden évben terem.

A fajok ismertetésére vonatkozó, színes fénynyomatú katalógus bárkinék ingyen és bérmentve küldetik meg, aki címét egy levelezőlapon tudatja

C Z I M:

Érmelléki első szőlőültvénytelep Nagy-Kágya u. p. Székelyhid.

3 frt 40 kr.

utánvétellel egy vég szépebbégi vászon, 6 teljes férfi vagy női ingre 90 cm. széles kitűnő minőségben, 5 évi jótállással, — számos elismerés.

4 frt 50 kr.

utánvétellel egy elegáns férfi öltönyre 3 mtr divatos szövet egy elegáns férfi öltönyre tetszés szerinti színben kapható DENKER JÓZSEF-nél BUDAPEST VII., Hernád-u. 54. 10-10

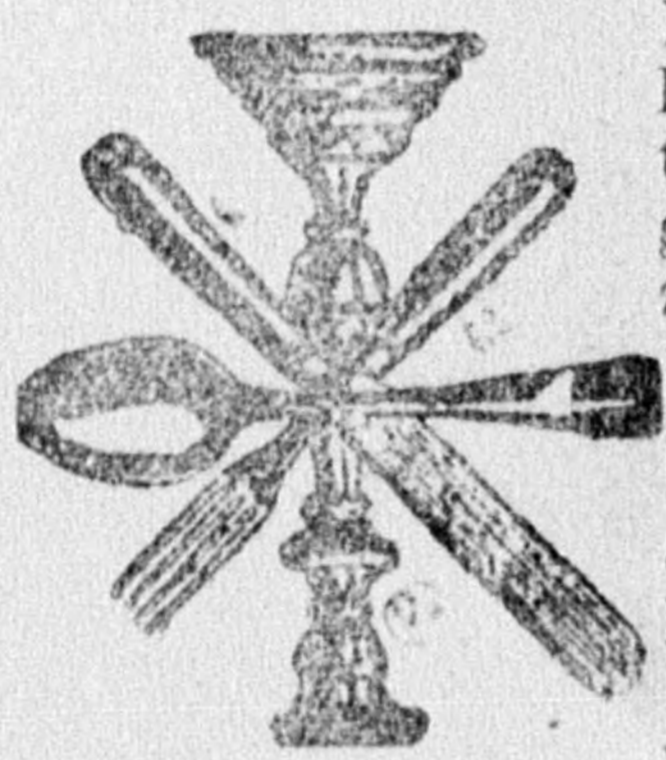
Feltűnő ujdonság!

DELICE

— Minden hirdetés felesleges. —
A dohányzó egyszer veszi és többé mást nem szíhat

Legjobb valódi francia szivar-
kapapír és szivarkahüvely kap-
ható az ország minden
különlegességi árúdjában.

Egy háztartási mérleg ingyen.

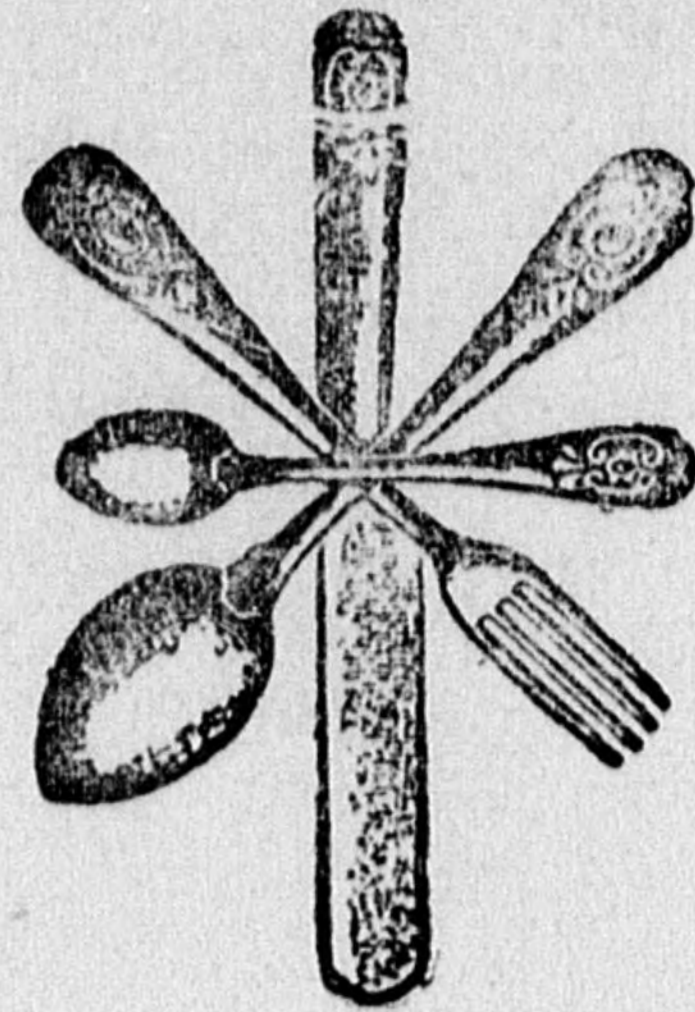
Mesésen olcsó árak mellett küldöm szét túlhalmozott raktárból világhírű s kiválóságukért általánosan kedvelt **mexikói ezüstárúimat** és pedig: 6 drb. mexikói ezüst asztali kést, 6 drb. mexikói ezüst evővillát, 6 drb. mexikói ezüst evőkanalat, 12 drb. mexikói ezüst kávéskanalat, 6 drb. kiváló desszertkést, 6 drb. kiváló desszertvillát, 1 drb. mexikói ezüst levesmerő-kanal, 1 drb. ezüst tejmerítőt, 2 drb. elegáns szalon asztali gyertyatartót.

46 drb összesen frt 6.50 csak

Minden megrendelő ezenkívül **jutalomképen** egy szavatosság mellett pontosan működő 12½ kiló hordképességű **háztartási mérleget** kap **teljesen díjtalanul**. A **mexikói ezüst** egy teljesen fehér fém (belül is), melynek tartósságáért és kiváló minőségeért **25 évi jótállást** vállalok. Szétküldés a pénz előleges megküldése esetén vagy utánvétellel történik az európai raktárból

Schetter D. Sándor Bpest, Bezerédi-u. 3.

Egy háztartási mérleg ingyen!

Mesésen olcsó árak mellett küldöm szét túlhalmozott raktárból világhírű kiválóságukért általánosan kedvelt

mexikói ezüst árúimat

és pedig:

- 6 darab mexikói ezüst asztali kést,
- 6 » » » evővillát,
- 6 » » » evőkanalat,
- 12 » » » kávéskanalat,
- 6 » kiváló desszertkést,
- 6 » » desszertvillát,
- 1 » mex. ezüst levesmerítő kanalat,
- 1 » » » tejmerítőt,
- 2 » eleg. szalon asztali gyertyatartót

46 darab összesen csak 6 frt 50 krajcár.

Minden megrendelő ezenkívül jutalomképen egy szavatosság mellett pontosan működő 12½ kiló hordképességű háztartási mérleget kap teljesen díjtalanul. A mexikói ezüst egy teljesen fehér fém (belül is) melynek tartósságáért és kiváló minőségeért 25 évi jótállást vállalok.

Szétküldés a pénz előleges megküldése esetén, vagy utánvétellel történik az európai raktárból.

Denker József

központi forgalmi árúháza
BUDAPEST, Hernád-u. 54. 10-9

Hirdetések

felvétetnek

a kiadó-

hivatalban.

● — ● Pártoljuk a honi ipart! ● — ●

A legjobb
Író ténták „STELLA” védjeggyel
Másolható ténták „STELLA”
Színes ténták „STELLA”
Tusoldat „STELLA” védjeggyel
készülnek a „STELLA” vegyészeti gyárban
— B U D A P E S T E N. —
Főraktár:
Ifj. WAGNER ANTAL papirkereskedésében
— ● B A J A. ● — 52-41

● — ● Pártoljuk a honi ipart! ● — ●

Pártoljuk a magyar ipar termékeit!

Pártoljuk a honi gyárterményeket!